

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

คำสมาส

สมาสคืออะไร???

ประเภทของคำสมาสในภาษาไทย

๑. **สมาสยัม** คือ เป็นคำสมาสในภาษาบาลี สันสกฤตที่ยัม
เข้าใช้ในภาษาไทย เช่น

กตัญญู นานัปการ ฌาปนกิจ มัจจุราช กรรมกร
คทากร นมัสการ มหาภาพย์ ยถากรรม

ประเภทของคำสมาสในภาษาไทย

๒. **สมาสสร้าง** คือ เป็นคำสมาสที่ไทยสร้างเลียนแบบ
คำสมาสภาษาบาลี สันสกฤต เช่น

สุขภัณฑ์ อุดมคติ ไสยศาสตร์ อดีตชาติ กัมปนาท
คณิตศาสตร์ ฆาตกร ฉัตรมงคล ถาวรวัตถุ

องค์ประกอบของคำสมาสในภาษาไทย

คำสมาส จะต้ององค์ประกอบที่ได้จากการนำเอาคำภาษาบาลี สันสกฤต เท่านั้น ในการสมาสเพื่อสร้างคำ

คำสมาสอาจเกิดจากภาษาบาลีเพียงอย่างเดียว ภาษาสันสกฤตเพียงอย่างเดียว หรือใช้ร่วมกันทั้งสองภาษา

การออกเสียงคำสมาส

๑. ออกเสียงพยางค์เชื่อมระหว่างคำ เช่น

เกียรติคุณ จิตรกรรม นามธรรม มาตุภูมิ ราชทรัพย์
โลกนาถ วิทยา

๒. ไม่ออกเสียงพยางค์เชื่อมระหว่างคำ เช่น

กายวิภาคศาสตร์ เกียรตินิยม จิตพิสัย นามสกุล เทพนิยาย
นิเทศศาสตร์ บทบาท ผลลัพธ์ พลิกนิกร

การออกเสียงคำสมาส

๓. อ่านออกเสียงพยางค์เชื่อมระหว่างคำหรือไม้ก็ได้ เช่น
ดุลพินิจ โบราณคดี มนุษยศาสตร์ มุขนิธิ รัฐวิสาหกิจ
รัฐสภา ศัลยแพทย์ ศิลปกรรม อุดมคติ ฉัตรมงคล
สารสนเทศ อักษรศาสตร์ อุบัติเหตุ

คำสมาสกับการสนธิ

สนธิ หมายถึง ปรากฎการณ์ที่หน่วยเสียง ๒ หน่วยเสียง
เมื่อมาอยู่ประชิดกัน มีการแปรของหน่วยเสียงรวมกันเป็นเสียง
เดียวหรือเพิ่มหน่วยเสียงขึ้นมา

ดังนั้น จึงมีคำสมาสที่ใช้วิธีการแบบสมาสกับวิธีการสนธิ

การสมาสคำ

ใช้คำภาษาบาลีและคำภาษาสันสกฤตมาเป็นส่วนประกอบในการสมาสคำ เช่น

เกียรติ + บัตร	=	เกียรติบัตร
คณิต + ศาสตร์	=	คณิตศาสตร์
วิทยา + ศาสตร์	=	วิทยาศาสตร์
ชีว + ประวัติ	=	ชีวประวัติ
ราช + อาญา	=	ราชอาญา

การแปลความหมายของคำสมาส

๑. แปลจากคำหลังมาคำหน้า เช่น

เกียรติบัตร

บัตรที่ให้เกียรติ

คนบดี

ผู้เป็นใหญ่ในคณะ

นิติบุคคล

บุคคลตามกฎหมาย

อุทกภัย

ภัยที่เกิดจากน้ำ

วาตภัย

ภัยที่เกิดจากลม

การแปลความหมายของคำสมาส

๒. แปลจากคำหน้าไปคำหลัง เช่น

ธรรมวินัย

พระธรรมและพระวินัย

ผลกรรม

ผลของกรรม

ผลบุญ

ผลของบุญ

มณฑลพิธี

บริเวณพิธี

สมณพราหมณ์

สมณะและพราหมณ์

คำสมาสเทียม

สมาสเทียม เป็นวิธีการที่ไทยรับวิธีการสมาสคำมาจากภาษาบาลีสันสกฤต แต่ต่างกันว่าสมาสเทียมมีการใช้คำภาษาบาลี สันสกฤตปนกับภาษาอื่นด้วย บางครั้งเรียนว่า สมาสไทย (สมาสแบบไทย)

ตัวอย่างคำสมาสเทียม

คุณ + คำ =

ภูมิ + ลำเนา =

เกสร + เคมี =

ผล + ไม้ =

ราช + วัง =

พล + เมือง =

พล + ความ =

ราช + ประแตน =

เวช + ระเบียบ =

สรรพ + สินค้า =

เมรุ + าศ =

ราช + สำนัก =

